

Sterrenstof

Johan Heirman

Het moet 1954 geweest zijn, ik was nog een kind. Op een heldere, warme avond in juli zat ik met mijn vader op de tuinbank. De hofgeurde naar versgemaaid gras en kamperfoelie. Boven onze hoofden twinkelden de sterren van de Melkweg. 'En dan te bedenken', zo opperde mijn vader, 'dat dit allemaal slechts een droom is van God'. Sindsdien zijn onze nachten niet donker genoeg meer om nog de Melkweg te kunnen zien. Daar hebben we nu de Hubble-telescoop voor.

is van entropie, en wijzelf, *order out of chaos*, een franje aan het wervelende kleed van de kosmos. Terug te kunnen keren in de tijd, naar een wereld waar er zekerheden bestaan, en een van die zekerheden dat het leven een Doel heeft. Niet het besef te moeten dragen dat ik het zelf ben, die voor mezelf zin moet geven aan dit alles. Maar de prijs voor die troost, terug te moeten keren naar de bedompte jaren '50, is me toch veel te hoog.

Tien jaar later, in 1964, ruim honderd jaar na de publicatie van 'On the origin of species', beet de vader van een jeugdvriend mij toe: 'Geloof jij dan echt dat wij van de apen afstammen?'. Toen Darwin zijn evolutietheorie publiek maakte, formuleerde hij wat in een deel van de wetenschappelijke wereld al enige tijd als een onderstroom aanwezig was. Bij veel mensen die de traditionele scheppingsleer met de papepel hadden binnengekregen rees er evenwel onmiddellijk groot verzet tegen. De ultieme consequentie, waar Darwin zich wel voor wachtte om die al te expliciet te formuleren, was immers voor elke intelligente persoon zonneklaar: een kosmische horlogemaker hoefde er niet meer aan te pas te komen. De mens, die altijd de zin van zijn bestaan geput had uit zijn goddelijke afkomst en opdracht, viel van zijn voetstuk en stond nu plots in een onverschillige kosmos oog in oog met zichzelf, zo stelde ook Daniel Dennett in 1995, in zijn boek 'Darwins Dangerous Idea'.

Soms wou ik dat ik nu nog zoals weleer kon geloven dat de hele wereld en alle planten en dieren rechtstreeks geschapen zijn zoals wij ze vandaag kunnen zien, door een supreme goddelijke intelligentie die werkelijk aan elk detail heeft gedacht, en zich persoonlijk inlaat met het bestaan en welzijn van al die schepselen. Dat zou troostender zijn voor een zichzelf sterfelijk wetende mens dan de wetenschap dat het heelal een ziedende baaierd

Dit alles ging me door het hoofd terwijl ik op 30 januari van dit jaar, na enkele uren snoeiwerk, nog bij valavond bezig was in de tuin. In de luwte tussen de tuilmuren bleef de betoverende geur hangen van Winterzoet - *Chimonanthus praecox*. In het zuidwesten kwamen Venus en de maan samen op, beide half verlicht door de ondergaande zon, ongeveer zoals Galileo Galilei ze vierhonderd jaar geleden moet hebben waargenomen met zijn telescoop, die een jaar eerder in Middelburg was uitgevonden door Johannes Lipperhey. Uit zijn observaties besloot Galilei dat de aarde om de zon draaide en niet andersom. "*E pur si muove*" zou hij verongelijkt hebben gemompeld, nadat hij voor zijn ketterse uitspraken huisarrest had gekregen van de Inquisitie.

Die droom van God, ik blijf het wel een mooi beeld vinden. Het is niet omdat ik niet langer denk dat wij in hoogsteigen persoon door een opperwezen geschapen zijn, dat ik de mens waardeloos en onbelangrijk vind. Eigenlijk wordt het beeld voor mij nog mooier nu ik dank zij Galileo en Darwin een dieper inzicht kreeg in wie wij eigenlijk zijn: schitterende rafels aan het geheimzinnige gewaad van het universum, in de zoom waarvan wij ons even een thuis verwerven.